

ทัศนคติของชุมชนในการจัดการทรัพยากรประมง ในกลุ่มน้ำปราจีนบุรีและกลุ่มน้ำบางปะกง

อรุณา เมืองหมุด^{*๑} และ วิวิธนนท์ บุญยัง^๒

^๑ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดลพบุรี

^๒ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี

บทคัดย่อ

การศึกษาทัศนคติของชุมชนในการจัดการทรัพยากรประมงในกลุ่มน้ำปราจีนบุรี และกลุ่มน้ำบางปะกง มีกลุ่มประชากรศึกษาเป็นชุมชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อศึกษาความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรประมงของชุมชนระหว่างเดือนตุลาคม 2551 ถึงกันยายน 2552 โดยใช้แบบสอบถามในการสัมภาษณ์ จำนวน 200 แบบสอบถาม มีผลการศึกษาดังนี้

กลุ่มตัวอย่างศึกษาจำนวน 200 ราย เพศชายร้อยละ 75.50 กลุ่มตัวอย่างมีอายุ 51 ปีขึ้นไป ร้อยละ 39.00 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาร้อยละ 33.50 และเป็นคนพื้นที่ดั้งเดิมร้อยละ 88.00 การประกอบอาชีพเกษตรกรรมร้อยละ 38.00 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านร้อยละ 52.50 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างมีการใช้ประโยชน์จากแม่น้ำร้อยละ 59.00 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยเป็นการจับสัตว์น้ำร้อยละ 68.64 ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ประโยชน์ การใช้ประโยชน์ของกลุ่มตัวอย่างจังหวัดนครนายกและจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยการจับสัตว์น้ำ และการเลี้ยงสัตว์น้ำร้อยละ 82.61 และ 52.50 ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ประโยชน์แต่ละจังหวัด ตามลำดับ

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับกฎหมายและมาตรการควบคุมการทำประมง การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงของกลุ่มตัวอย่าง รับรู้ข่าวสารจากประมงอำเภอในสัดส่วนที่สูง ความสำเร็จรับรู้จากหน่วยงานราชการเดือนละ 1 ครั้ง กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรประมงว่าทรัพยากรสัตว์น้ำลดลงร้อยละ 76.43 ของกลุ่มตัวอย่างที่ร่วมแสดงความคิดเห็น สาเหตุการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรประมงในระดับความรุนแรงค่อนข้างมาก จากสาเหตุสัตว์น้ำที่จับได้มีขนาดเล็กลง เกิดสภาวะน้ำเน่าเสียในแม่น้ำ ร้อยละ 44.25 และ 39.52 ของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็น ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นว่าไม่มีผลกระทบต่อครอบครัว ชุมชน และจังหวัดมากกว่าร้อยละ 50.0 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

การแสดงความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรประมง กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าทรัพยากรสัตว์น้ำมีความสำคัญต่อการดำรงชีพร้อยละ 65.00 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด การใช้ยาเบื่อเมา และเครื่องช็อตไฟฟ้า ทำให้ทรัพยากรลดลงร้อยละ 72.50 และ 67.50 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ตามลำดับ หากรัฐมีโครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงพร้อมเข้าร่วมโครงการร้อยละ 62.00 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และ

ชุมชนร่วมกันเผ่าระวังคุณภาพน้ำร้อยละ 61.00 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรประมง อยู่ในระดับสูงร้อยละ 69.50 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนระดับความคิดเห็นการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรประมงด้านทรัพยากรสัตว์น้ำ ของกลุ่มตัวอย่างแต่ละจังหวัดไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ($P>0.05$) ด้านการใช้เครื่องมือ ด้านมาตรการการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรประมง และด้านการปฏิบัติ ของกลุ่มตัวอย่างแต่ละจังหวัดอย่างมีความแตกต่างกันทางสถิติ ($P<0.05$) โดยระดับคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจังหวัดปราจีนบุรีแตกต่างจากจังหวัดนครนายก

การมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง 1) ด้านการวางแผนจัดการทรัพยากรประมงรวม 15 ประเด็น พบ 3 ประเด็น กลุ่มตัวอย่างเคยมีส่วนร่วมในการวางแผนร้อยละ 56.00 – 59.00 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ส่วนประเด็นอื่นสัดส่วนการมีส่วนร่วมและไม่เคยร่วมไม่แตกต่างกันมากนัก ระดับการมีส่วนร่วมวางแผนของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับสูง และระดับต่ำร้อยละ 41.00 และ 40.00 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ตามลำดับ 2) ด้านการปฏิบัติ จำนวน 11 ประเด็น พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยมีส่วนร่วมในการตกเดือนสมาชิก คริวเรือที่ทำผิดกฎหมาย และไม่เคยเสียค่าใบอนุญาตและค่าธรรมเนียมในการประกอบอาชีพเกี่ยวกับการประมงร้อยละ 79.50 และ 74.00 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเคยร่วมการกำจัดขยะในแหล่งน้ำ และการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำร้อยละ 72.00 และ 67.00 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ตามลำดับ ระดับการมีส่วนร่วมปฏิบัติของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 41.50 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 3) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล 10 ประเด็น กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยมีส่วนร่วมประมวลผลการดำเนินงานกิจกรรมการดำเนินงานของรัฐ ร่วมปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการทำการประมง ร่วมหาสาเหตุปัญหาเกี่ยวกับการทำการประมง ร่วมติดตามผลภายใต้กิจกรรมการดำเนินงานของรัฐ และร่วมสรุปปัญหาเกี่ยวกับการทำการประมงที่ผิดกฎหมาย ที่สัดส่วนร้อยละ 67.50, 66.50, 65.00, 64.00 และ 63.50 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ตามลำดับ

ระดับการมีส่วนร่วมประเมินผลของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับต่ำร้อยละ 49.50 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนการมีส่วนร่วมด้านการวางแผน ของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละจังหวัดมีความแตกต่างกันทางสถิติ ($p<0.05$) ผลทดสอบค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจังหวัดปราจีนบุรีแตกต่างทางสถิติกับกลุ่มตัวอย่างจังหวัดนครนายก และจังหวัดฉะเชิงเทรา ส่วนด้านการปฏิบัติ และการประเมินผลของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละจังหวัดไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ($p>0.05$) การได้รับประโยชน์จากกิจกรรมการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรประมง กลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็นไม่ได้รับประโยชน์ในลักษณะที่เป็นรูปธรรม แต่ได้รับประโยชน์ในลักษณะที่เป็นนามธรรม

จากข้อมูลข้างต้นพบกลุ่มตัวอย่างใช้ประโยชน์จากทรัพยากรประมงในสัดส่วนที่สูง รับรู้ถึงสาเหตุการลดลงของปริมาณปลา มีความพร้อมเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ และพร้อมปฏิบัติตามกฎหมายประมง หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจ ดังนั้นกรมประมงควรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีการสื่อสารกับชุมชนเกี่ยวกับการทำการประมงที่ถูกต้อง รับรู้ถึงแนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ทักษะคนดี การจัดการทรัพยากรประมง แม่น้ำบางปะกง

*ผู้รับผิดชอบ : ๙๙/๑ หมู่ที่ ๓ ตำบลสะเตียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ๖๗๐๐๐ โทร.๐๘ ๕๖๐๖ ๐๘๒๘

e – mail : arunamua1@yahoo.com

Attitude of Community to management of fishery resources in Prachin Buri watershed and Bang Pakong watershed

Aruna Muangmud *¹ and Wiwiththanon Boonyung ²

¹ Lopburi Inland fisheries research and development center

² Ratchaburi Inland fisheries research and development center

Abstract

The study “Attitude of Community to management of fishery resources in Prachinburi watershed and Bang Pakong watershed” the study population are community people who live in Nakhon Nayok Province, Prachin Buri Province and Chachoengsao Province. To study an opinion and participation in management of fishery resources of community during October 2008 – September 2009 by using an interview for 200 questionnaires, the result of study as follows :

For the 200 study samples, male in percentage 75.50, the sample aged 51 years up in percentage 39.00, graduated in primary level in percentage 33.50 and be original local people in percentage 88.00, an agricultural occupation in percentage 38.00 and most of sample are the village headman in percentage 52.50 of whole the sample, the sample used the river in percentage 59.00 of whole the sample, by catching the aquariums in percentage 68.64 of the utilized sample, an utilization of the sample in Nakhon Nayok Province and Chachoengsao Province by catching the aquariums and aquaculture in percentage 82.61 and 52.50 of the utilized sample each province as respectively.

Acknowledgement an information about the law and defensive measure of fishery, acknowledgement an information about conservation the fishery resources of the sample, acknowledgement an information from District Fishery in high proportion, the frequency acknowledge from the government once each month. An opinion to variation of fishery resources, the sample think that the aquarium resources reduced in percentage 76.43 of the sample who join comment. Cause of variation of the fishery resources in violence rather such as got the smaller size of aquariums, water pollution in the river in percentage 44.25 and 39.52 of the sample who join comment as respectively and the sample who join comment that “no effect to family, community and province” more than 50 percents of whole the sample.

The comment to conservation and management of resources, the sample agreed with an aquarium resources are important for living in percentage 65.00 of whole the sample. Using the muzzy drunk and shock the fishes make the resources lower in percentage 72.50

and 67.50 of whole the sample as respectively and people in community share surveillance the water quality in percentage 61.00 of whole the sample. Level comment of the sample to conservation and management of fishery resources in high level percentage 69.50 of whole the sample. Result of the variance of level comment grade point to conservation and management of fishery resources as an aquarium resources of the sample each province with no statistically significant difference ($p>0.05$), in case of using the tools of conservation measures and management of fishery resources and in practical of the sample each province with statistically significant difference ($p>0.05$) which the grade point average (GPA) of the sample of Prachin Buri difference from the Nakhon Nayok Province.

The participation of the sample 1) The management planning of fishery resources for 15 subjects and found 3 subjects that the sample ever participated in planning percentage 56.00 – 59.00 of whole the sample. For other subjects of ever and never the proportion of participation not difference much, level of the participation planning of the sample in high level and low level percentage 41.00 and 40.00 of whole the sample as respectively. 2) The treatment for 11 subjects, found that the sample who never participated in warning household members who break the law and never paid for the license and fee of the fishery careers in percentage 79.50 and 74.00 of whole the sample. The subject of the sample ever participated in removal the garbage from the water and put baby fishes instead in percentage 72.00 and 67.00 of whole the sample as respectively. Level of the participation treatment of the sample in medium level percentage 41.50 of whole the sample. 3) The participation to evaluation 10 subjects. The sample who never participated an evaluation of the implementation of state activities, join an improvement about the fishery, share the problems about the fishery, follow up the operational activities of state and summarized the problems about the illegal fishery in proportion percentage 67.50, 66.50, 65.00, 64.00 and 63.00 of whole the sample as respectively.

Level of the participation to evaluation of the sample in low level percentage 47.50 of whole the sample, result of analysis of valiance (ANOVA) the grade point of participation planning of the sample in each province with statistically significant difference ($p<0.05$), result of the grade point average (GPA) of the sample of Prachin Buri statistical difference from the Nakhon Nayok Province and Chachoengsao Province. For the treatment and evaluation of the sample with no statistically significant difference ($p<0.05$), benefit from activities of the conservation and management the fishery resources, the sample who comment with no benefit as a materialistic manner but got benefit as an abstract manner.

From the above matter, found the sample used the fishery resources in high proportion, acknowledged to the cause of reduction fishes quantity, ready to participate the conservation activities and ready to follow the fishing laws if the concerning agency supports and make motivation. So Department of Fisheries should be promote the government

officials communication with the community properly, acknowledged to the guideline of conservation fishery resources and use the resources as sustainably.

Keywords : attitude, fisheries management, Bang Pakong watershed

Corresponding author : House No.99/1, Village No.3, Sadiang sub – district, Muang district, Phetchabun Province 67000 Tel. 08 5606 0828 e – mail : arunamua1@yahoo.com